

Producția editorială în anul 2016 în Republica Moldova: indicatori statistici și logistici

Valentina CHITOROAGĂ,
Camera Națională a Cărții din
Moldova

Abstract:

În articol se aduc date statistice ce reprezintă o imagine de ansamblu a producției editoriale din Republica Moldova în anul 2016. Sunt incluse date, tabele statistice cu privire la domeniile științei, estimarea procentuală a industriei editoriale, limbile de publicare ale documentelor. Datele statistice în baza cărora a fost realizată analiza, au fost preluate din rapoartele statistice naționale ale Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova, instituție fondată la 1 iunie 1957, care exercită funcțiile unei agenții bibliografice naționale – controlul bibliografic național, elaborarea bibliografiei naționale, Agenție Națională ISBN-ISMN-ISSN, CIP, Centru Depozit Legal.

Cuvinte-cheie: producție editorială, statistică editorială, editori, structuri editoriale, Camera Națională a Cărții din Republica Moldova, ISBN, ISMN, ISSN, CIP, Depozit Legal.

Dezvoltarea competențelor informaționale ale Camerei Naționale a Cărții (CNC), ca producător și furnizor de date și informații statistice editoriale, a dus la creșterea gradului de vizibilitate și utilitate a rapoartelor și informațiilor statistice în vederea fluidizării procesului editorial-statistic național.

Elaborarea informațiilor statistice privind atât industria editorială, cât și diseminarea rezultatelor definitive, a fost, și este, una dintre prioritățile activității Camerei Naționale a Cărții. Prin datele și informațiile

Abstract:

The article provides statistical information, which represents an overview of publishing products in Moldova in 2016. It includes data, statistical tables within the divisions of science, the percentage analysis of the publishing industry and the language of the printed documents. Statistical data, which served for analyze, were taken from national statistical reports of the National Book Chamber of Moldova, an institution that was founded on June 1, 1957, and carries out the functions of the national bibliographic agencies – national bibliographic control, elaboration of national bibliography, ISBN-ISMN-ISSN National Agency, CIP, Legal Deposit Centre.

Keywords: printed production, publishing statistics, editors, publisher's structure, National Book Chamber of Moldova, ISBN, ISMN, ISSN, CIP, Legal Deposit.

statistice furnizate întregului spectru de utilizatori (editori, bibliotecari, cercetători etc.), CNC și-a demonstrat importanța, contribuind la susținerea informațională a procesului editorial național.

Indicatorii statistici din prezentul studiu/analiză sunt raportați la datele Camerei Naționale a Cărții, care funcționează conform Legii cu privire la activitatea editorială, fiind preluați din rapoartele statistice naționale ale CNC.

Anul de raportare 2016 se referă la date-

le înregistrării documentelor în Depozitul Legal al CNC.

În numărul cărților și broșurilor editate, intrate în Depozitul Legal, se reflectă activitatea de producție editorială, acestea cuprinzând publicațiile apărute pe întreg teritoriul Republicii Moldova, realizate de editurile de stat și particulare, centrele editoriale ale instituțiilor de învățământ superior, centrele de informare și documentare ale unităților, ministerelor și instituțiilor administrative cu activitate editorială.

Ca unitate de înregistrare s-a luat fiecare carte, broșură, volum, fiecare număr de revistă, ziar etc. Evidența statistică se efectuează pentru fiecare publicație în parte, pe principiul *de visu*, adică „pe viu”, folosind date reale, nu doar cifre din rapoartele anuale ale editorilor.

Cartea este o publicație neperiodică, având cel puțin 49 de pagini. Broșura este o publicație neperiodică ce conține între 5 și 48 de pagini.

Elementele componente înregistrate sunt: *titlu* (publicație) – unitatea de măsură a numărului de publicații ce se editează sau se publică, prezentat sub forma unui volum de sine stătător din punct de vedere tipografic; în cazul ziarelor și revistelor se consideră ca titlu separat toate denumirile acestora; *tiraj* – numărul exemplarelor în care s-a tipărit o carte, o broșură, un ziar sau revistă, sau orice alt document.

În anul 2016, în Republica Moldova au activat circa 195 de editori, incluzând edituri și firme editoriale, indiferent de mărimea și forma lor de proprietate. Indicatorii statistici au fost mai mici decât în anul 2015. Pe parcursul anului raportat au fost înregistrate 2550 de titluri de cărți și broșuri, față de 2700 în anul 2015, declinul fiind de 5,5%.

Industria de carte în anul 2016 s-a aflat în scădere, mai precis cu 150 de titluri mai puțin față în anul 2015.

Deși în scădere, producția editorială se poziționează, putem zice, constant, după cum reiese și din Tab. 1:

Tabelul nr. 1

**Ponderea editării cărților și broșurilor
în RM în anii 2011-2016**

<i>Cărți și broșuri</i>	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	2470	2724	2685	2724	2700	2550
dintre care în limbile:						
• română	1730	1875	1861	1826	1811	1730
• rusă	319	383	373	375	345	345
• alte limbi	421	466	451	523	544	475

În Tab. 2 este redată estimarea procentuală a editării cărților și broșurilor în 2016 față de anul 2015. Numărul total de titluri scoase a fost mai mic decât în 2015, iar tirajul – mai mare.

Tabelul nr. 2

**Estimarea procentuală a editării cărților și broșurilor
în anii 2015-2016**

<i>Numărul de cărți și broșuri (titluri)</i>	2016	2015	%
Total	2550	2700	- 5,5
Tiraj total (mii ex.)	2303,2	2210,8	4,1

În ceea ce privește producția de carte, numărul de titluri a scăzut cu 5,5%, iar numărul de exemplare a înregistrat o creștere de 4,1%.

Evoluția producției editoriale naționale în anul 2016, în funcție de domeniul editorial și limba de publicare a fost următoarea:

**Editarea cărților și broșurilor în anul 2016
în funcție de domeniul editorial și de limba de publicare**

Domenii editoriale	Numărul cărților și broșurilor (titluri)				Tiraj, mii ex.		
	Total	din care în limbile:			Total	din care în limbile:	
		Română	Rusă	Alte		Română	Rusă
Total	2 550	1 730	345	475	2 303,2	1 698,0	382,1
1. Științe sociale. Politică. Economie	816	525	131	160	565,4	360,1	161,3
2. Științe naturale	208	156	24	28	263,8	211,3	40,3
inclusiv:							
a) biblioteconomie	19	17	-	2	1,8	1,8	-
b) bibliografie	38	20	-	18	3,1	2,1	-
3. Științe tehnice	119	77	18	24	61,1	42,8	9,8
4. Științe agricole	52	34	9	9	55,3	37,1	15,3
5. Medicină. Sport	149	107	18	24	41,1	26,6	6,4
6. Științe filologice. Artă	307	191	32	84	619,3	415,0	90,7
7. Învățământ. Cultură	327	223	47	57	237,0	187,7	37,7
inclusiv:							
a) cultură	8	3	2	3	1,7	0,8	0,3
b) învățământ superior	63	44	14	5	12,3	5,4	6,4
c) învățământ de cultură generală	93	62	12	19	77,9	61,9	10,4
8. Lingvistică. Literatură artistică	326	238	49	39	123,9	104,4	12,0
9. Literatură pentru copii	199	175	17	7	330,8	312,5	8,6
10. Literatură cu caracter universal	47	4	-	43	5,5	0,5	-

Asupra datelor prezentate în Tab. 3, putem face câteva comentarii pe care nu le considerăm lipsite de interes. Astfel, din cele 10 categorii de domenii, 816 titluri de carte aparțin domeniului social, economic, politic – domeniu cu cel mai ridicat indice de vizibilitate; următorul domeniu în clasament este învățământul, cu 327 de titluri; pe locul trei s-a situat literatura artistică, cu 326 de titluri; după care urmează științele filologice și arta cu 307 titluri; științele naturale cu 208 titluri; literatura pentru copii – 199 de titluri, medicina și sportul cu 149 de titluri; științele tehnice cu 119 titluri.

Tabelul nr. 4

Anul editorial 2016 în dependență de destinația funcțională a publicațiilor

Destinația funcțională	Numărul cărților și broșurilor (titluri)				Tiraj, mii ex.		
	Total	din care în limbile:			Total	din care în limbile:	
		Română	Rusă	Alte		Română	Rusă
	2 550	1 730	345	475	2 303,2	1 698,0	382,1
1. Științifice	385	163	38	184	66,0	30,1	28,8
2. Științifico-populare	393	258	58	77	158,5	91,6	36,7
3. Oficiale	41	24	1	16	20,6	10,7	9,6
4. Normative de producție	19	10	2	7	4,7	3,2	1,2
5. Manuale și lucrări didactice	957	707	147	103	1 282,7	958,9	117,2
6. Literar-artistice	326	238	49	39	123,9	104,4	7,5
7. Pentru copii și adolescenți	199	175	17	7	330,8	312,5	9,7
inclusiv:							
științifico-cognitive	36	33	-	3	75,5	68,1	7,4
enciclopedii pentru copii și adolescenți	11	8	-	3	31,0	23,0	8,0

Destinația funcțională	Numărul cărților și broșurilor (titluri)				Tiraj, mii ex.			
	Total	din care în limbile:			Total	din care în limbile:		
		Română	Rusă	Alte		Română	Rusă	Alte
8. Religioase	58	38	16	4	188,8	105,0	83,4	0,4
9. Informativ și de reclamă	30	11	1	18	13,9	3,5	1,5	8,9
10. Enciclopedii, lucrări de referință	112	82	11	19	99,1	66,1	23,5	9,5
11. Lucrări practice de producție	30	24	5	1	14,2	12,0	2,1	0,1

Manualele, lucrările didactice au avut un număr de 957 de titluri, estimate la 37% din numărul total de titluri; cartea științifico-populară – 393 de titluri, respectiv 15,4%; științifică – 385 de titluri, respectiv 15%; literar-artistică – 326 de titluri, respectiv 13%, însumează un număr mai mult de jumătate din numărul total de apariții, atât a titlurilor, cât și a tirajului. Așadar, cartea științifică, academică și literar-artistică – principalii indicatori cantitativi din totalul produsului editorial – este în dinamică, fiind scoase 1735 de titluri din numărul total.

Tabelul nr. 5

**Producția de carte 2016 în procente
în funcție de numărul de titluri și tiraj**

Domeniu	Nr. de titluri	Tiraj (mii ex.)	Nr. de titluri în %	Tiraj în %
TOTAL	2550	2 303,2	100%	100%
Științe social-politice și social-economice	816	565,4	32,0	24,5
Științe naturale	208	263,8	8,1	11,4
Științe tehnice	119	61,1	4,6	2,6
Științe agricole	52	55,3	2,0	2,4
Științe medicale. Sport	149	41,1	5,8	2,1
Învățământ. Cultură	327	237,0	13,0	10,2
Științe filologice. Artă	307	619,3	12,0	27,0
Literatură artistică (Beletristică)	326	123,9	13,0	5,3
Literatură pentru copii	199	330,8	8,0	14,3
Literatură cu caracter universal	47	5,5	1,8	0,2

Tab. 5 reflectă: științele social-politice și social-economice au fost în scădere cu 10 titluri față de anul 2015 și constituie 32% din volumul total al titlurilor. Învățământul și literatura artistică au o pondere a câte 13%, iar științele filologice și arta – 12%.

Domeniul tehnic, agricol, medical, a constituit 320 de titluri sau 12,4%, cu 8,2% (391 de titluri) mai puțin față de anul 2015. Cărțile pentru copii (povești, basme, cărți interactive) și tineret de asemenea au fost în scădere cu 62 de titluri sau cu 7,6% mai puțin ca în anul 2015.

În tab. 6 sunt expuși indicii cantitativi ai titlurilor de carte scoase de editorii naționali, grupați pe structuri editoriale.

Tabelul nr. 6

Distribuția cărților și broșurilor pe structuri editoriale în anul 2016

Nr	Editori	Nr. de cărți și broșuri (titluri)	Tiraj (mii ex.)	Nr. de cărți și broșuri în %
1.	Edituri de stat	89	418,90	3,49
2.	Edituri/Instituții de învățământ superior de stat	420	39,70	16,47
3.	Edituri/Instituții de învățământ superior private	91	8,80	3,57
4.	Edituri/Edituri private	844	1225,40	33,10

5.	Editori/Centre de informare și documentare ale unităților, ministerelor și instituțiilor administrative cu activitate editorială	218	232,00	8,55
6.	Cărți apărute fără indicarea numelui editorului	859	375,50	34,47
7.	Editor/tipografie	29	2,90	0,35
TOTAL		2550	2 303,20	100,00

Datele expuse în tab. 6 ne demonstrează: 756 de titluri sau 29,6% de carte a fost editată de editurile de stat, centrele editoriale ale instituțiilor de învățământ superior de stat și centrele de informare și documentare ale unităților, ministerelor și instituțiilor administrative cu activitate editorială; 935 de titluri, sau 36,6% au fost editate de editorii privați; 859 de titluri, sau 33,6% au apărut fără indicarea numelui editorului.

În baza de date „Editori naționali” a Camerei Naționale a Cărții și în ISBN Directory: la data de 01.01.2017 erau înregistrați 385 de editori, dar activi în anul 2016 au fost 195.

Tabelul nr. 7

Editori, preponderent cu cel mai mare număr de titluri de carte editate în anul 2016

<i>Editori</i>	<i>Cărți și broșuri (titluri)</i>	<i>Tiraj total (mii ex.)</i>	<i>Nr. de cărți și broșuri în %</i>
Edituri de stat, Centre editorial-poligrafice ale instituțiilor de învățământ superior de stat			
<i>USM</i>	125	11,2	4,9
<i>UTM</i>	63	3,7	2,4
<i>Știința</i>	45	346,1	1,7
<i>ASEM</i>	44	4,9	1,7
<i>Universul</i>	33	54,6	1,3
<i>Subtotal</i>	<i>310</i>	<i>420,5</i>	<i>12,0</i>
Editori particulari			
<i>Arc</i>	112	420,8	4,4
<i>Pontos</i>	97	23,1	3,8
<i>Cartier</i>	83	125,2	3,2
<i>Prut Internațional</i>	47	8,1	1,4
<i>ULIM</i>	30	2,1	1,8
<i>Subtotal</i>	<i>369</i>	<i>579,3</i>	<i>14,6</i>
Total	679	999,8	26,6

Luând în considerare numărul de titluri publicate în anul 2016, pe piața cărții pe primele cinci locuri erau situați editorii: USM, Arc, Pontos, Cartier, UTM, care au publicat peste 30 de titluri per/an.

Datele din tab. 7 demonstrează că editorii din top au editat mai mult de un sfert (sau 26,6%) din totalul titlurilor publicate și 43,4% din tirajul anual total.

Statistica limbilor de publicare a cărților și broșurilor în anul 2016, în RM, este redată în tab. 8:

Tabelul nr. 8

Limbile de publicare a cărților și broșurilor în anul 2016

<i>Cărți și broșuri în limbile</i>	<i>Nr de titluri</i>	<i>Tiraj</i>	<i>% din nr. total de titluri</i>
Română	1 730	1 698,0	68,0
Bulgară	6	3,9	0,3
Daneză	1	0,1	0,4
Engleză	105	100,4	4,0
Franceză	17	4,3	0,6
Găgăuză	17	12,0	0,6

Germană	8	0,7	0,3
Italiană	4	0,3	0,6
Latină	1	0,3	0,4
Rusă	345	382,1	13,0
Țigănească	1	0,1	0,4
Ucraineană	4	1,6	0,6
Bilingve (română-rusă)	86	27,6	3,0
Multilingve (text paralel în trei și mai multe limbi)	225	71,8	9,0
	2 550	2 303,2	100%

Limba de publicare a cărților și broșurilor în Republica Moldova este, în proporție covârșitoare, cea română – 68%, urmată la distanță mare de cea rusă – 13% și de cea engleză – 4%.

Editarea de carte continuă să fie multinațională, după cum ne demonstrează datele din tab. 8, iar cărțile sunt publicate nu numai în limbile conașionalilor care locuiesc în RM, dar și în limbile majore ale comunității mondiale – engleză, franceză, rusă, această situație rămânând aproape neschimbată în ultimii zece ani.

Tabelul nr. 9

Numărul cărților și broșurilor traduse în anul 2016

<i>Traduceri</i>	<i>Nr. de titluri</i>	<i>Tiraj</i>
Total	320	529,8
din care:		
traduceri din română în alte limbi	87	201,7
traduceri în română din limbile popoarelor lumii	114	1698,0

Tabelul nr. 10

Caracteristici ale producției de cărți și broșuri în anul 2016

<i>Gen documente</i>	<i>Nr. de titluri</i>	<i>Tiraj (mii ex.)</i>	<i>Numărul de titluri, în %</i>	<i>Tiraj, în %</i>
Cărți într-un volum	1976	1710,7	77,5%	74,3%
Cărți multivolum	574	592,5	22,5%	25,7%
TOTAL	2550	2303,2	100%	100%
Cărți legate (în copertă tare)	335	282,0	13,1%	12,2%
Cărți broșate (în copertă flexibilă)	2158	1973,6	84,6%	85,7%
Cărți în cutii, mape comune	57	47,6	2,2%	2,1%
Publicații noi (în I-a ediție)	2348	1434,9	92,1%	62,3%
Reeditări	202	868,3	7,9%	37,7%
Intr-un volum	2124	1698,9	83,3%	73,8%
Multivolum	426	604,3	16,7%	26,2%
Traduceri	320	529,8	12,5%	23,0%

Analizând specificul producției cărților și broșurilor, constatăm proporțiile relativ mari, prezentând o disproporție dintre numărul de cărți – 1976 și numărul de broșuri (cu un volum mai mic de 48 de pag.) – 574; dintre cele în copertă tare – 335 de titluri și cele broșate – 2158 de titluri; dintre producția de titluri de carte în prima ediție – 2348 de titluri și reeditări – 202, dintre cărțile într-un volum – 2124 și multivolum – 426, situație aproape neschimbată față de anul 2015.

Tabelul nr. 11

Cărți imprimate peste hotare în anul 2016

Țări	Nr. de titluri	Tiraj (mii ex.)		% față de numărul de titluri		% față de tiraj
China	28	67,0	260,9	1,1%	2,9%	0,9%
Lituania	5	15,0	34,9	0,2%	0,7%	0,1%
Malaysia	1	2,0	14,9	0,0%	0,1%	0,1%
România	11	19,1	389,1	0,4%	0,8%	1,3%
Rusia	30	108,0	315,6	1,2%	4,7%	1,1%
Slovacia	1	3,0	180,7	0,0%	0,1%	0,6%
Spania	2	6,0	33,5	0,1%	0,3%	0,1%
Ungaria	5	11,9	259,2	0,2%	0,5%	0,9%
Total	83	232,0	1488,8	3,3%	10,1%	5,0%

Tabelul nr. 12

Distribuția cărților și broșurilor pe grupe de tiraj în anul 2016

Tiraj	Numărul de titluri	Tiraj total (mii ex.)	Numărul de titluri, în %	Tiraj, în %
Până la 500 ex.	1729	309,1	67,8	13,4
Până la 1000 ex.	231	217,1	9,1	9,4
Până la 5 mii ex.	298	796,7	11,7	34,6
Până la 10 mii ex.	30	232,9	1,2	10,1
Până la 50 mii ex.	25	621,9	1,0	27,0
Până la 100 mii ex.	2	125,5	0,1	5,4
Fără indicarea tirajului	235	-	-	-
	2550	2303,2	100,0%	100,0%

Dacă în anul 2015 tendința de micșorare a tirajului la producția editorială națională s-a manifestat ca cea la nivel mondial, în 2016 tirajul a crescut în mediu cu 10%, ceea ce rezultă: piața cărții și preferințele utilizatorilor au contribuit la această creștere, fiind mărită cererea pentru o anumită publicație.

Tabelul nr. 13

Editarea seriilor în anul 2016

Resurse în continuare	Total titluri	Total numere	Tirajul mediu, mii ex.	Tirajul anual, mii ex.
Total titluri	208	1 014	314,6	2 133,5
din ele:				
Reviste	174	839	262,0	1 782,4
Buletine	34	175	52,6	351,1
Ziare	130	3 620	972,6	25 285,7

Tabelul nr. 14

Alte tipuri de publicații apărute în anul 2016 (în comparație cu anul 2015)

Gen documente	Titluri		
	2016	2015	Rata creșterii, %
Autoreferate	226	225	1%
Resurse electronice	135	62	21%
Hărți	3	3	0%
Publicații artă	100	56	56,0%

Analiza datelor statistice a producției editoriale pe anul 2016, ne demonstrează un echilibru, o balanță a repertoriului cărții naționale. Se menține constantă editarea publicațiilor de importanță științifică, socială și culturală.

Referințe bibliografice:

1. APARIȚIILE editoriale. Raport statistic anual, Nr 1. Publicații. Camera Națională a Cărții. Chișinău, 2017. 4 p.
2. INSTITUȚIE încrezătoare în evoluție. Raport de activitate a Camerei Naționale a Cărții 2016. Chișinău, 2017. 64p.
3. CHITOROAGĂ, Valentina, DIACONU, Margareta. Producția editorială a anului 2015: indicatori statistici și de conținut. Chișinău, 2016. 8 p. Manuscris.
4. CHITOROAGĂ, Valentina. Anul editorial 2014 în Republica Moldova: statistică oficială. Chișinău, 2016. 8 p.